

автор твърди, че той включва и “типични местни хора и бавни мелодии, но те най-често придобиват някои орнаменти, присъщи за изпълнението на този инструмент” [Кауфман, 1965:210].

Други изследователи подхождат към зурнаджийската музика избирателно – интересуват се само от традиционен като време, локално ограничен като пространство и моноетничен репертоар. Заглавията от зурнаджийския репертоар, които звучат небългарски, се обясняват с географски ареал на разпространение или с евфемизъм (“става дума за български танци, с нарочно поставяни такива имена, за да не бъдат забранявани от турците”) [Манолов, 1987:107-110]. При такъв подход се получава картина на малка част от съществуващата в момента зурнаджийска музика – архаична и българска, при това само от Пиринския край.

Теренните ни наблюдения върху зурнаджийския репертоар водят до изводите, че в зависимост от възрастта на свирача, неговата принадлежност към определен локален стил и индивидуалното му майсторство, *свириците* владеят репертоар с различен обем, стадиалност, локална и етническа принадлежност. Може да се приеме, че отношението локално (регионално)-надлокално (надрегионално) е една от линиите, които характеризират репертоара. Има зурнаджии, които се реализират преди всичко локално – обслужват празничността на населението от своето и близки околни селища. При тях би следвало по-голямата част от репертоара да е локален (регионален). Но в действителност дори и те са носители на надлокален репертоар, доколкото трябва да задоволяват нуждите на клиенти от нови модерни общобългарски и общобалкански хитове. Става ясно, че репертоарът не може да бъде определян само по една, а по скоро в мрежа от пресичащи се линии. Локално-надлокално се пресича с етнохарактерологично-трансетнично, със старо (традиционно)-ново (модерно).

Дори и най-ниско стоящите в йерархията на зурнаджийското майсторство свирачи – тези, които свирят предимно за хората от своята махала – са носители на мултиетничен репертоар. Запитан каква музика изпълнява, зурнаджия от Белица включва, етнохарактеризирайки репертоара си, българска, циганска, турска. На уточняващия въпрос – защо турска, след като в махалата му живеят *български цигани*, свирачът отговаря: “Като са български цигани, обаче искаа турска музика. Антака, модерна” [Г.Н., с. 64]. Големите майстори зурнаджии – кавракировските – задължително включват в репертоара си традиционна музика за нуждите на различни етноконфесионални общности на които свирят (българи християни, българи мюсюлмани, турци, роми християни, роми мюсюлмани). Същевременно тези свирачи владеят мултикултурен (фолклор на българи, турци, роми; етнопоп; филмова музика; световни попхитове) и трансграничен (музика, която харесват в Гърция и бивша Югославия) репертоар. Той се усвоява като традиция по род, от медиите и при контакти с музиканти и аудитория от съседните страни.

Репертоар и регламент

Репертоарът на зурнаджиите може да се разглежда в плоскостта на регламентирано-нерегламентирано свирене. Тук под регламентирано се разбира всяко свирене, свързано с конкретни, формиращи го и налагащи му правила ситуации. Регламентиращи свиренето са: традиционната и нова обредност, празнични трапези и танци със зурнаджийска музика, свирене в съвременни контексти (на концерт, в студио, провокирано свирене от записвачи и изследователи на зурнаджийска музика).